

Uluslararası
Uygur Araştırmaları Dergisi
2015/5

Cengiz Alyılmaz, *İpek Yolu Kavşağının Ölümsüzlük Eserleri*, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Ankara 2015, 643 s.

*Nuriman ABDUREŞİT**

Atatürk Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ, Pekin Üniversitesinden Prof. Dr. Luo XIN ve Turfan Araştırmaları Merkezinden Prof. Dr. Prof. Dr. Li XIAO'ın Çin'deki Türk anıt ve yazıtlarının envanterini ortaya çıkarmak amacıyla dil, tarih ve kültür alanlarını içine alan kapsamlı bir proje üzerinden hazırladıkları *İpek Yolu Kavşağının Ölümsüzlük Eserleri* adlı bu kitapta bugün Çin Halk Cumhuriyeti sınırları içerisindeki eski Türk boy ve toplulukları tarafından vücuda getirilen eserlere (anıtlara, yazıtlara, kültür ve uygarlık eserlerine) yer verilmektedir. Eser, bu alanda hazırlanmış çalışmalar içinde ayrı bir öneme sahiptir.

Eser "Turfan ve Çevresindeki (Kök)Türk Harfli Yazıtlar Projesi", "(Kök)Türk Kağanlığı ve Ötüken Uygur Kağanlığı Dönemlerinde Türk- Çin İlişkileri Üzerine", "İpek Yolu Kavşağının Ölümsüzlük Eserleri", "(Kök)Türk Harfli Yazıtlar" olmak üzere 4 bölümden oluşmaktadır. Açıklamayı gerektiren hususlar mümkün olduğunca genel ve ayrıntılı görüntülerle ve tasarımlarla desteklenmiştir.

Kitabın Giriş kısmında *Takdim*, *Önsöz* ve *Kısaltmalar* verilmiştir. Hemen arkasından "Turfan ve Çevresindeki (Kök)Türk Harfli Yazıtlar Projesi" başlığı altındaki Birinci Bölümde proje hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir.

"(Kök)Türk Kağanlığı ve Ötüken Uygur Kağanlığı Dönemlerinde Türk- Çin İlişkileri Üzerine" başlığı altındaki ikinci Bölüm'de hem Çin kaynaklarında hem Türk kaynaklarında hem de diğer paralel tarihi kaynaklarda yer alan bilgilere dayanılarak, Ötüken Uygur kağanlığı dönemindeki Uygur kağanlarının tahta geçiş tarihleri, soy kütükleri, unvanları, tahtta kalış süreleri ve Türk boy ve topluluklarının Çinlilerle sürekli alışveriş içinde oldukları hakkında önemli bilgiler bulunmaktadır.

"İpek Yolu Kavşağının Ölümsüzlük Eserleri" başlığını taşıyan Üçüncü Bölümde ise, çoğunlukla İpek yol güzergahındaki tarihi mekanlarda ve kült alanlarında bulunan; kaya üstü tasvirler, dikili, damgalı ve tesvirli taşlar, kurganlar, mezarlar, mezarlıklar ve türbeler, heykeller ve heykelcikler, ibadet yerleri ve dini ziyaret alanları, şehir kalıntıları ve mimarlık eserleri, kullanım ve süs eşyaları ve yazılı eserler ve bu eserlerin bugünkü durumları tespit edilip görüntülenmiştir.

Türk boy ve toplulukları tarafından vücuda getirilen en önemlilerlerin başında kuşkusuz ki Türk tarihine ve Türklerin başka millet ve devletlerle olan ilişkilerine tanıklık eden (Kök) Türk harfli yazıtlar gelmektedir. "(Kök)Türk Harfli Yazıtlar" başlığıyla yer alan Dördüncü Bölümde Çin Halk Cumhuriyeti'nin farklı bölgelerinde bulunan (başta Uygur Özerk Bölgesi, İç Moğolistan Özerk Bölgesi olmak üzere) (Kök)Türk harfli yazıtlardan Yemiş Tutuk Yazıtları, Yorçu Yazıtı, Karı Çor Tigin Yazıtı, Turfan'da bulunan Çince tapınak üzerindeki (Kök) Türk harfli yazıtlar, Yargol Yazıtları, (Kök)Türk harfli diğer yazıtlar yer verilmiştir. Kitabın sonunda verilmiş kaynaklar da yazıtlar üzerine çalışanlar için büyük öneme sahiptir.

*Doktora Öğrencisi, Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Türk Halkbilimi Anabilim Dalı, İzmir-TÜRKİYE, E-posta: uygur-nur@hotmail.com

Sonuç olarak Türk tarihine, diline, kültürüne ve uygarlığına ait birçok bilinmezin aydınlatmasına katkı sağlayan bu çalışmayı hazırlayan Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ hocamıza, bu değerli çalışmanın okuyucuyla buluşmasını sağlayan Atatürk niversitesine teşekkür ederiz.